

II. partur

USA heldur áfram at avrætta börn

Rithøvundurin og sakfør-arin Jesús Alcalá hefur í samband við tær nógvu avrættingarnar í USA gjørt vart við seg

George Stinney var júst vorðin 14 ár tá ið hann var dripin. Árla ein várðag var hann spentur fastur í ein stól og fekk elektriskar stoytir ið koyrdu hann út úr søguni. Hendingin var skúgva til viks fyri debet og kredit, ið herjaði um alt USA.

Tað er langt síðani at hendingin fór fram - í 1944 í South Carolina - og nógv nevna tað kanska ikki morð, í øllum føri gjørdur myndugleikarnir tað ikki. Men síðani tann dagin tá ið ein grátandi fjúrtan ára gamal svartur drongur var tvungin inn í deyðsrúmið eru yvir 200 börn deyðadømd og avrættaði í USA. Níggju av hesum tey síðstu tíggju árin. Og í lötuni sita 39 börn í deyðskliva og bíða eftir deyðanum. Tey vóru øll undir 18 ár tá ið tey vóru sek í brotsverkem. nógv meir, 3280 onnur deyðadømd bíða eisini eftir at vera avrættaði. Tey eru eitt sindur eldri, vaksnir menn og kvinnur, ið møguga sjálvi einaferð hava myrt. Enn onnur bíða ikki longur. Bara í ár eru 57 menn og kvinnur avrættaði. Ringast er skilið í Texas har til denna dag eru 30 menniskju avrættaði av statinum.

Ongatið áður í amerikanskari 1900 árssøguni hava deyðarevsingartølini verið so høg, sum tey eru í dag. Hvussu kann tað lata seg gera? Og hví kann heimssamfelagið lata tað

henda? USA kann væl ikki sleppa undan forboði fólkarætsins um at døma börn til deyðis? Jú, tað kann USA tí USA er altíð undantak í ST-reglugerðini.

USA í ST høpi

Tá ið aðalnevndin hjá ST í 1966 fekk sáttmálan um samborgara - og politisk rættindi ígjøgnum, vildi amerikanska stjórnin hava umhugsunnartíð. Tíðin gekk og amerikanska hugsaði og hugsaði og hugsaði í 26 ár. Og so í 1992 kom svarið og tað ljóðaði soleiðis: USA er fyririkað at seta sáttmálan í gildi og fylgja honum, men á ávís-um økjum við nøkrum undantøkum. Bannið um at døma börn undir 18 ár til deyðis skal ikki galda í USA. Tann amerikanska deyðsklivaskipanin og tær serligu avmarkingar, ið hoyra hesum til, skal ikki síggjast sum í stríð við sáttmálan um ómenniskjaliga og manninkandi viðferð.

Man kundi fylgja ST sáttmálanum, men einans so leingi hann ikki var í stríð við amerikanskan rætt. Hetta ljóðaði lógið, sum var ST hugsanin vend upp og niður. Svøríki, sum tíggju onnur evropeisk lond, gjørdur vart við seg og søgdu at amerikonsku undantøkini vóru brot á grundarlagið í altjóða rætti. Hetta hjálpti einki. USA helt fast um støðuna og ST góðtók. Undantøkini eru

sett í gildi og nú kann eingin klaga um amerikanskan yvirgang, ið skúgvar mannarættindi til viks, ikki tá ið børn verða dømd til deyða og heldur ikki tá ið deyðadømd eru fyri manninkandi við-

ferð. Alt er nágreinligt í lagi eisini sambært tí ST hevur góðkent. USA er annars ikki tað einasta landið, ið dómir børn til deyðis. Onnur lond gera tað eisini: Iran, Irak, Pakistan, Jemen og Bangla-

desh.

Felagsskapir mótmæla

Amnesty International mótmælir. Tað ger Altjóða Løgfrøðisnevndin, ið nýliga almannakunngjörði

eina frágreiðing um deyðarevsing í USA, eisini. Løgfrøðisnevndin finst harðliga at. Tað er ikki av tilvild, sigur nevndin, at so gott sum øll ið verða deyðadømd eru frá botninum í samfelagnum. Tað er heldur ikki av tilvild at ákærarnir krevja nógv oftari deyðarevsing yvir svørtar enn hvítar samborgara. Tað er vert at merkja at sinnisliga avlamin verða ákærð og deyðadømd, at ákærarnir kunnu velja teir nevningar frá, ið ikki greitt eru fyri deyðarevsing og at í heila tíkið gongdin er merkt av hevnd og politiskari populismu. Altjóða Løgfrøðisnevndin hevur rætt í síni søk. Ákærarir og dómara í USA veljast við nær almennum valum og hesi sýna óivað opiniónini ans viðvíkjandi deyðarevsing. Ofta verða tey vald tí tey júst eru forsprákara fyri deyðarevsing. Harumframt er skipan, ið nevnið "Family Impact," hetta hevur við sær at rætturin sendur boð eftir familjuni hjá offrinum. Hesi skulu siga sína hugsan um, hvørja revsing tann ákærði skal hava. Hetta val er síðani aloftast avgerðandi.

Nær gerst USA eitt siviliserað land?

Kelda: Dagens Nyheter.
Týn Sonja Jógvansdóttir.